

Jak muzyka wpływa na rozwój dziecka ?

Od najmłodszych lat dziecko powinno być wprowadzone w świat muzyki. Sposób, w jaki zostanie zachęczone w przedszkolu i w domu do słuchania muzyki, śpiewania, a nawet tworzenia łatwych melodii oraz w jakim stopniu będą rozbudzone zainteresowania muzyczne, w znacznym zakresie decydować będzie o dalszym jego rozwoju. Muzyka łagodzi obyczaje, uwrażliwia na wartości ludzkie, rozwija uczucia i wyobraźnię, dostarcza dużo radości i piękna. Muzyka jest ważnym elementem w pracy z dzieckiem w wieku przedszkolnym, poprawia dyscyplinę i motywuje do działania.

W życiu dziecka muzyka pełni bardzo ważną rolę. Już od najwcześniejszego niemowlęstwa, dziecko spotyka się z bodźcami dźwiękowymi. Umysł dziecka jest bardzo wrażliwy na bodźce dźwiękowe, a wyobraźnia na kanwie doznań słuchowych ma rozległe możliwości rozwijania się i kształtowania.

W życiu dziecka muzyka pojawia się wcześniej niż mowa. Już w okresie prenatalnym dzieci reagują na dźwięki płynące z otoczenia. Od najwcześniejszych chwil życia dziecko reaguje nie tylko na śpiew matki, ale również na inne dźwięki płynące z otaczającego go świata. Już u bardzo małych dzieci można zaobserwować spontaniczną reakcję na muzykę. Wzbudza ona u nich niejednokrotnie uśmiech i radość. Pod jej wpływem dzieci zaczynają wykonywać rytmiczne ruchy, klaszczą, przytupują. Bardzo ważne jest, aby obcowanie dziecka z muzyką rozpoczęło się od najwcześniejszych lat jego życia. Wiek niemowlęcy i przedszkolny jest do tego najlepszym okresem. Im wcześniej dziecko nawiąże kontakt z muzyką, tym jego rozwój społeczny i emocjonalny będzie lepszy. Dlatego rozpoczęcie edukacji przedszkolnej jest doskonałym okresem dla rozpoczęcia również edukacji muzycznej.

Dziecko szuka w muzyce przede wszystkim pewnego rodzaju bodźca, czyni z muzyki teren wyładowania swej energii, doznań, uczuć. Czyni to podświadomie. Wiek przedszkolny jest okresem, w którym kształtują się późniejsze nawyki i przyzwyczajenia dziecka. Jeśli więc muzyka w tym wieku stanie się czymś atrakcyjnym, bliskim, interesującym, zostanie taką w dalszym życiu. Aby jednak była atrakcyjna, musi być świetną zabawą – a stanie się nią zarówno poprzez śpiewanie piosenek, swobodne improwizowanie, słuchanie, a także ruch przy muzyce. Muzyka pełni również ważną rolę jako współczynnik terapii w przypadkach schorzeń aparatu ruchowego i zaburzeniach psychomotorycznych. Muzyka jest często środkiem obejmującym wszelkie oddziaływania na człowieka w celach relaksujących. Słuchanie odpowiedniej muzyki może prowadzić do stanu odprężenia psychicznego, rozluźnienia mięśni oraz może przyczyniać się do regulowania układu autonomicznego. Z medycznego punktu widzenia muzyka wywiera silny wpływ na psychikę człowieka, gdyż potrafi ona wnikać do najgłębszych warstw jego osobowości. Ma działanie aktywizujące lub osłabiające czynności mózgu, a jej sedatywne właściwości mogą sprawić, że akcja serca zostaje spowolniona, obniża się ciśnienie krwi, normuje się oddech, mięśnie rozluźniają się. Znane są również przypadki osłabienia odczuwania bólu. Stosując wybrane kompozycje muzyczne, można przywrócić zwężenie się zmęczonych źrenic, co świadczy o właściwościach relaksacyjnych muzyki. Sama muzyka nierzadko porównywana jest do leku o nieznanym dokładnie składzie.

Ćwiczenia i zabawy rytmiczne są także środkiem ekspresji dziecka, jego pierwszym językiem emocjonalnym. Poprzez różnego typu zabawy (rytmiczne, taneczne, inscenizowane), poprzez opowieści ruchowe i taniec, dziecko wyzwala swą energię, przejawia radość życia. Wspólny śpiew, zabawy, gra na instrumentach i tańce, rozwijają w dziecku poczucie kolektywizmu, zwiększają dyscyplinę, poczucie odpowiedzialności, przyczyniają się do integracji dzieci. Dzięki zajęciom muzycznym rozwijają się też indywidualne zdolności każdego dziecka. Dziecko może wykazać inicjatywę, aktywność, rozwija swoją twórczą wyobraźnię.

Wszystkie formy zajęć i zabaw muzycznych dają wiele okazji do uaktywnienia dzieci biernych i nieśmiałych. Ogólne ożywienie i zainteresowanie jakie przejawia grupa, udziela się im także, zachęca do udziału w zabawie.

Zajęcia umuzykalniające przyczyniają się do ogólnego rozwoju dziecka, gdyż mają nie tylko znaczenie wychowawcze, ale też zdrowotne i kształcące. Śpiewanie piosenek wpływa na rozwój klatki piersiowej, pogłębia oddech oraz wzmacnia narząd głosowy. Zajęcia łączące ruch z muzyką poprawiają koordynację ruchową, oddziałują dodatnio na pracę płuc i serca oraz układ nerwowy. Rozwijają także wyobraźnię dziecka, wzbogacają jego słownictwo i poprawiają wymowę. Treść poznanych piosenek wzbudza i rozwija zainteresowania dziecka. Wszystkie zajęcia umuzykalniające i zabawy przy muzyce powinny być prowadzone w wesołej atmosferze pełnej humoru, jeśli będą dla dzieci przyjemne i atrakcyjne, spełnią doskonale swoją rolę.

Formy zajęć umuzykalniających według Beaty Podolskiej :

1) Ruch przy muzyce :- zabawy ze śpiewem (zabawy ilustracyjne i inscenizowane, zabawy rytmiczne i taneczne)- opowieści muzyczne- ćwiczenia i zabawy rytmiczne- tańce.

2) Śpiew dzieci.

3) Gra na instrumentach.

4) Słuchanie muzyki.

5) Tworzenie muzyki.

FUNKCJE MUZYKI

- uczy – pozwala zrozumieć otaczający nas świat
- bawi – dostarcza dziecku wiele radości i uciechy podczas tańca oraz w czasie innego jej wykorzystania dziecko w trakcie zabaw muzycznych zaczyna rozumieć, że coś jest rytmiczne; że muzyka może być głośna lub cicha i można ją przedstawić ruchem
- wychowuje – pozwala dziecku zrozumieć świat wartości społeczno – moralnych
- wspomaga rozwój emocjonalny – dziecko dzięki muzyce może wyrazić swoje pragnienia, uczucia i wyobrażenia
- wpływa na ogólny stan sprawności ruchowej dziecka – w czasie zabaw muzyczno – ruchowych następuje rozwój mięśni, poprawa postawy i pracy serca, wzmocnienie układu nerwowego, dzieci uczą się płynnego i elastycznego ruchu.

FORMY WYCHOWANIA MUZYCZNEGO W PRZEDSZKOLU

- śpiew – kształci słuch, poczucie rytmu, pamięć muzyczną, rozwija aparat głosowy, uwagę, wyobraźnię, dostarcza wiedzy o świecie, sprzyja rozwojowi prawidłowej wymowy
- słuchanie muzyki – kształcenie zdolności percepcyjnych ma ogromne znaczenie dla rozwoju mowy i myślenia; głównym zadaniem kontaktów dziecka z muzyką, jakie spełnić ma przedszkole jest obudzenie uwagi słuchowej, przygotowanie dziecka do słuchania i stworzenie ku temu najlepszych warunków
- ruch przy muzyce – jest to gimnastyka ciała, która poprawia krążenie, dotlenia organizm, stanowi źródło radości i odprężenia; wyrabia zdolności koncentracji i uwagi, kształci szybkość orientacją, refleks, pobudza aktywność i rozwija spostrzegawczość, wyobraźnię i pamięć

- gra na instrumentach – nauka ta sprawia dzieciom radość, zadowolenie, rozwija muzykalność, zdolności estetycznego i emocjonalnego przeżywania muzyki, tworzenie prostych melodii – wszelkiego rodzaju improwizacje wpływają na aktywność twórczą dziecka; uczy dzieci współdziałania i współtworzenia.

Każda z tych form kształci inne umiejętności, a ich różnorodność urozmaica zajęcia, pobudza zainteresowania i aktywność dziecka, zachęca do podejmowania coraz to trudniejszych prób.

Pamiętaj drogi rodzicu, że nie musisz być wykształconym muzykiem, aby zaśpiewać wspólnie ze swoim dzieckiem piosenkę podczas gotowania, aby stworzyć instrumenty z urządzeń domowego użytku, aby zatańczyć z swoim dzieckiem z radością w salonie ulubioną piosenkę, aby poimprowizować ruchem i głosem, aby zabawić się w aktorów zmieniając głos, aby stworzyć coś niepowtarzalnego i spędzić czas po prostu razem, ma to wartość bezcenną.

Bibliografia :

- 1) Tadeusz Natanson „Wstęp do nauki o muzykoterapii” Zakład Narodowy im Ossolińskich Wrocław 1978.
- 2) A.Danisiewicz-Tobiasz „Umuzycznienie w przedszkolu” WSiP W-wa 1977.
- 3) M.Wieman „A czy wy tak potraficie?” WSiP W-wa 1990.
- 4) Materiały metodyczne WODN w Łodzi 1990 „Twórcza aktywność muzyczno-ruchowa dzieci w wieku przedszkolnym”.
- 5) B. Nowak „MUZYKA A ROZWÓJ EMOCJONALNO-SPOŁECZNY DZIECI W WIEKU PRZEDSZKOLNYM”

Opracowała nauczycielka: Marta Starosta